

19.9.2025

Komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028-2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 16.7.2025 ehdotukset EU:n seuraavaksi rahoituskehykseksi vuosille 2028-2034.

Komission ehdotus sisältää kattavan tiedonannon ”Dynaaminen EU:n talousarvio tulevaisuuden tarpeisiin – Monivuotinen rahoituskehys 2028-2034”, sekä ehdotuksen rahoituskehysasetukseksi, ehdotuksen toimielinten väliseksi sopimukseksi, ehdotuksen omia varoja koskevaksi päätökseksi, kansallisen ja aluetason kumppanuusrahastoa koskevan asetusehdotuksen (jatkossa NRP-suunnitelma), kilpailukykyrahastoa koskevan asetusehdotuksen, Verkkojen Eurooppa -asetusehdotuksen, Globaali Eurooppa -asetusehdotuksen, asetusehdotuksen EU-rahoituksen tuloksellisuuden seurannasta ja horisontaalisista periaatteista ja joukon muita sektorikohtaisia ehdotuksia.

Komissio antoi lisäksi rahoituskehys ehdotusten yhteydessä valkoisen kirjan EU:n petostentorjuntajärjestelmän uudelleentarkastelusta, jonka tavoitteena on vahvistaa petostentorjunnan rakennetta tulevan rahoituskehysten toimeenpanoa ajatellen.

Komissio täydensi odotetusti ehdotuksiaan 3.9.2025 antamalla lisää sektorikohtaisia ehdotuksia.

Tällä E-kirjeellä informoidaan eduskuntaa edellä mainitusta komission tiedonannosta sekä rahoituskehyskokonaisuuteen kytkeytyvistä Suomen ensivaiheen kannoista. Eduskunnalle toimitetaan myöhemmässä vaiheessa erikseen sektorikohtaisiin lainsäädäntöehdotuksiin liittyvät U-kirjelmät. Tätä muistiota laadittaessa suomenkieliset kieliversiot ovat olleet käytettävissä vasta ehdotuksista

rahoituskehysasetukseksi, omien varojen päätökseksi, toimielinten väliseksi sopimukseksi, NRP-suunnitelmaa koskevaksi asetukseksi sekä sisäasioiden rahastoiksi¹.

Neuvostossa rahoituskehysneuvottelut käydään yleisten asioiden neuvostossa. Komissio esitteli kehyskokonaisuuden yleisten asioiden neuvostossa 18.7.2025. Ehdotuksen tekninen läpikäynti ja valmistelu on käynnistynyt neuvoston työryhmässä (Ad hoc Working Party on MFF). Mikäli neuvottelut etenisivät aikaisempien neuvottelukierrosten aikataulussa, sovittaisiin rahoituskehyksestä yksimielisesti jäsenvaltioiden kesken Eurooppa-neuvostossa aikaisintaan loppuvuodesta 2026 tai vuoden 2027 alkupuoliskolla.

Yleistä

Komission ehdotus perustuu unionin poliittisiin painopistealueisiin eli kilpailukykyyn, turvallisuuteen, vähähiilistämiseen, kestävään kehitykseen, ja taloudelliseen, sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen.

Komission rahoituskehystiedonannon mukaan Euroopan on nyt tehtävä asioita toisin eikä rahoituskehys ole poikkeus tästä. Epävarmassa ja epävakassa maailmassa EU:n rahoituskehysten tulee komission mukaan rakenteeltaan sopeutua odottamattomiin tilanteisiin. Komissio tavoittelee ehdotuksellaan myös aiempaa yksinkertaisempaa, läpinäkyvämpää ja johdonmukaisempaa talousarviota. Lisäksi tavoitellaan selvästi nykyistä joustavampaa kehystä, jonka avulla pystyttäisiin paremmin vastaamaan unionin muuttuviin tarpeisiin. Komission mukaan uusi kehys myös vahvistaa Euroopan sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin ja arvoihin, ja ehdotukset linkittyvätkin vahvasti oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen.

Komissio ehdottaa rahoituskehysten merkittävää rakenteellista yksinkertaistamista ja uudistamista. Ehdotus vuosien 2028–2034 monivuotiseksi rahoituskehys jakautuisi neljään pääotsakkeeseen nykyisen seitsemän sijaan, joista kolme vastaisi talousarviosta tuettavia unionin tärkeimpiä toiminta-aloja ja joissa keskitytään yhteisten poliittisten painopisteiden toteuttamiseen. Neljäs otsake kattaisi EU:n hallintomenot.

Suomen kanta

Komission esittämät rahoituskehys ehdotuksen yleiset painopisteet ovat kannatettavia ja yhdensuuntaisia Suomen EU-avaintavoitteiden kanssa. Suomi korostaa rahoituksen kohdentamista nykyistä vahvemmin keskeisimpiin poliittisiin prioriteetteihin kuten puolustuksen ja kilpailukykyyn vahvistamiseen.

Suomi kannattaa komission ehdotusta rahoituskehysten otsakkeiden ja rahoitusohjelmien määrän vähentämisestä yhdistämällä politiikkasektoreita ja ohjelmia laajemmiksi kokonaisuuksiksi, jotta pystyttäisiin paremmin vastaamaan muuttuviin tilanteisiin ja saavuttamaan synergiaetuja.

¹ Koska muistiota laadittaessa osasta ehdotuksia on ollut käytettävissä vain englanninkieliset versiot ehdotuksista, voi osassa käytettyjä termejä olla epätarkkuuksia ja suomenkieliset termit tarkentuvat, kun suomenkieliset versiot ehdotuksista ovat käytettävissä.

Kokonaistaso

Komissio esittää rahoituskehiksen kokonaistasoksi (sitoumukset) 1 763 mrd. euroa (vuoden 2025 kiintein hinnoin), eli 1,26 % EU:n bruttokansantulosta (BKTL). Edellä mainittu luku ei sisällä kehiksen ulkopuolisia avustusvälineitä (joustoväline, Ukraina-varaus ja Euroopan rauhanrahasto), joista kuitenkin sovitaan osana rahoituskehysratkaisua.

Suomi on vakiintuneesti käyttänyt rahoituskehiksen kokonaistasosta lukuja, jotka sisältävät kaikki nyt sovittavat sitoumukset, myös ulkopuoliset välineet. Tällöin komission ehdotuksen kokonaistasoksi muodostuu **yhteensä 1 893 mrd. euroa sitoumuksina, eli noin 1,35 % EU:n BKTL:stä**. Kehiksen kokonaistasoon sisältyisi myös elpymisvälineen takaisinmaksuun osoitettu 149,3 mrd. euroa.

Tähän nykykauden vertautuvat luvut ovat 1 321 mrd. euroa (ml. kehiksen ulkopuoliset erityisvälineet ja Euroopan rauhanrahasto) eli noin 1,05 % EU:n BKTL:stä. Vastaavasti vain kehiksen sisällä luvut ovat 1 272 mrd. euroa eli noin 1,01% EU:n BKTL:stä. Komission esitys tulevaisuuden rahoituskehyskokonaisuudeksi onkin noin 572 mrd. euroa voimassa olevaa rahoituskehystä suurempi.

Suomen maksuosuus EU-budjettiin on nykyisellään 1,7 %. Käytettävissä olevien tietojen perusteella ei voida luotettavasti arvioida ehdotuksen vaikutuksia Suomen EU-maksuihin tai kokonaissaantoihin. Ehdotettu korkea kehystaso huomioiden Suomen EU-maksut kasvaisivat kokonaisuudessaan noin 4,4 miljardilla eurolla tulevalla kehyskaudella, nykyisestä noin 17,8 miljardin euron tasosta. Tämä tarkoittaisi käyvin hinnoin noin 7,4 miljardin euron lisäystä kansallisesta talousarviosta maksettaviin EU-maksuihin rahoituskehiksen aikana. Maksujen kasvuun liittyy epävarmuuksia, sillä omien varojen järjestelmään ehdotettujen muutosten kaikkia mahdollisia vaikutuksia ei ole vielä mahdollista arvioida. Arvioita tarkennetaan myöhemmin asian jatkovalmistelussa.

Nykytietojen perusteella ei voida vielä arvioida kokonaisvaltaisesti ehdotuksen vaikutuksia Suomen kokonaissaantoihin.

Komission ehdotuksessa kokonaistaso on esitetty sekä käyvin hinnoin että vuoden 2025 kiintein hinnoin. Esimerkiksi mediassa esillä ollut 2 000 mrd. euron kokonaistaso pohjautuu kiinteiden hintojen sijasta korkeampiin käyviin hintoihin. Kansallisen valmisteluprosessin ja lukujen vertailtavuuden kannalta on tarkoituksenmukaista käyttää vuoden 2025 kiinteitä hintoja, kuten aikaisemmissakin rahoituskehysneuvotteluissa. Rahoituskehyksestä myös sovitaan aikanaan kiintein hinnoin.

Toimet, joihin komissio esittää merkittäviä lisäyksiä ovat puolustus ja turvallisuus sekä kilpailukyky. Vähennyksiä kohdistettaisiin otsakkeen 1 maatalouden ja koheesion yhteenlaskettuun rahoitukseen (n. 10-15 %), mutta näiden politiikkasektoreiden keskinäistä rahoituksenjakoehdotusta ei ole vielä jäsenvaltioille annettu.

Suomen kanta

Komission ehdottama kokonaistaso on liian korkea. Hallitusohjelman mukaisesti Suomi katsoo, että EU-budjetin taso tulee säilyttää kohtuullisena välttämättä Suomen nettomaksuosuuden kasvua. Suomi pitää tärkeänä, että tulevaa rahoituskehystä tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena.

Suomen nettomaksuasemaan vaikuttaa eniten rahoituskehiksen kokonaistaso.

Suomi pitää välttämättömänä EU-rahoituksen painopisteiden priorisointia ja korostaa Suomen tavoitteiden arviointia kokonaisvaltaisesti ja strategisesti. On välttämätöntä löytää taso, joka ei kasvattaisi maksutaakkaamme kohtuuttomasti, mutta mahdollistaisi keskeiset painotukset, kuten puolustuksen ja kilpailukykyyn vahvistamisen, ja turvaisi merkittävimpiä saantojamme. kuten maatalouden rahoituksen.

*Erityistä huomiota tulisi kiinnittää Suomen ainutlaatuiseen asemaan itäisenä ulkorajaval-
tiona ja samalla EU-budjetin nettomaksajana.*

Lainarahoitteisuus

Komissio esittää kahta erillistä lainarahoitteista välinettä, kriisimekanismia ja *Catalyst Europe* -välinettä. Molemmat välineet perustuisivat ns. lainalla lainaa -periaatteeseen, jossa komissio voisi tarjota yksittäiselle jäsenvaltiolle lainalla rahoittamaansa lainamuotoista tukea. Molemmat lainavälineet olisivat varsinaisen rahoituskehysrakenteen ulkopuolella eivätkä myöskään sisälly rahoituskehysten kokonaistason. Välineille esitetyt euromääräiset kokonaistason kuvastavat välineestä annettavan lainamuotoisen tuen enimmäismääriä.

Kriisimekanismi

Kriisimekanismi voitaisiin ottaa käyttöön tilanteissa, joissa unioni tai jäsenvaltiot kohtaisivat vakavan kriisin, vakavia vaikeuksia tai niiden vakavan uhkan. Välineen soveltamisala olisi yleinen eikä sitä olisi kohdennettu erityisellä tavalla esimerkiksi turvallisuusuhkiin. Välineen rahoittamiseksi komissio lainaisi varoja pääomamarkkinoilta ja lainaisi varoja edelleen ao. jäsenvaltiolle. Lainan takaisinmaksusta ja siihen liittyvistä kuluista vastaisi lainansaajana oleva jäsenvaltio.

Lainojen vakuutena toimisi omien varojen katon ja rahoituskehyksen enimmäismäärän välinen liikkumavara. Kriisimekanismin perustamiseksi omien varojen enimmäismäärää nostettaisiin tilapäisesti 0,25 prosenttiyksikköä. Tämä erilliskorotus kohdennettaisiin yksinomaan tämän välineen lainanotosta aiheutuvien unionin vastuiden kattamiseen. Väline olisi määräaikainen ja lainoja voitaisiin myöntää yksinomaan rahoituskehyskauden 2028–2034 aikana. Lainojen kokonaismäärä olisi rajoitettu 0,25 prosenttiin EU 27 bruttokansantulosta, joka komission arvion mukaan vastaisi noin 350 miljardia euroa tulevalla rahoituskehyskaudella. Ehdotuksessa ei kuitenkaan ole määriteltä euromääräistä kokonaissummaa.

Kriisimekanismin perustamisesta neuvostossa päätettäisiin yksimielisesti ja se edellyttäisi lisäksi kansallisia ratifiointeja jäsenvaltioissa. Kriisitilanteessa uusi mekanismi voitaisiin kuitenkin ottaa käyttöön erillisellä neuvoston määräenemmistöpäätöksellä ja EP:n hyväksyntää edellyttävällä asetuksella.

Nk. Catalyst Europe -väline

Komissio ehdottaa myös kokonaan uudentyypistä nk. Catalyst Europe -lainavälinettä, jonka kautta halukkaat jäsenvaltiot voisivat saada lainaa NRP-suunnitelmiansa toteuttamiseen, eli rahoituskehysohjelman otsakkeen 1 toimiin. Komissiolle annettaisiin tätä varten NRP-suunnitelmia koskevassa perussäädöksessä valtuus lainata tarvittavat varat unionin puolesta pääomamarkkinoilta tai rahoituslaitoksilta. Komissio ei tämän välineen perustamisen osalta viittaa rahoituskehysasetukseen tai omien varojen päätökseen esimerkiksi lainan vakuuden osalta. Komission ehdotusta tarkastellaan tältä osin tarkemmin myöhemmin toimitettavissa selvityksissä. Komission lainanoton enimmäismäärä tähän tarkoitukseen olisi arviolta noin 133 mrd. euroa.

Suomen kanta

Suomi vastustaa esitettyjä, edellä mainittuja, yhteisvelkaan perustuvia uusia lainarahoitteisia investointivälineitä, eli kriisivälinettä ja Catalyst Europe -välinettä.

EU-rahoituksen ehdollisuus ja tulosperusteisuus

Tulevaan rahoituskehykseen liittyvän ehdollisuuden osalta ehdotuksessa viitataan voimassa olevaan ehdollisuusasetukseen koskien oikeusvaltioperiaatteen noudattamista jäsenvaltioissa. Komissio ei esitä tämän asetuksen muuttamista ja korostaa sen kokonaisvaltaista soveltamista myös tulevan rahoituskehyskokonaisuuden osalta.

Uutena elementtinä komissio esittää NRP-suunnitelmia koskevassa asetusehdotuksessa EU:n perusoikeuskirjaan ja oikeusvaltioperiaatteeeseen kytkeytyvien horisontaalisten periaatteiden ulottamista kaikkiin NRP-suunnitelman rahastoihin vahvistaen rahoituksen saamisen ennakoedellytyksiä. Jäsenvaltioiden olisi noudatettava periaatteita sekä rahaston suunnitteluvaiheessa että koko rahaston toimeenpanon aikana. Komissiolla olisi ehtojen täyttymättä jäädessä mahdollisuus pidättää varojen maksaminen jäsenvaltioille, joka ei noudattaisi periaatteita.

Komission ehdotuksessa jäsenvaltion olisi osoitettava, miten NRP-suunnitelmassa vastattaisiin eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä sovittuihin maakohtaisiin suosituksiin. Rahoitusta maksettaisiin jäsenvaltioiden ja komission kesken sovituissa jäsenvaltiokohtaisissa NRP-suunnitelmissa sovittuihin investointeihin ja uudistuksiin liittyvien tavoitteiden ja välitavoitteiden saavuttamisen pohjalta, ei toteutuneiden kustannusten pohjalta. Tästä pääsäännöstä muodostaisi poikkeuksen maatalouden tulotukityyppisiin toimiin liittyvä rahoitus, johon sovellettaisiin lähtökohtaisesti nykyisenkaltaista tuotoksiin perustuvaa ehdollisuutta. Jäsenvaltioiden tulisi sitoutua tavoitteisiin ja välitavoitteisiin linkittyviin uudistuksiin ja investointeihin viiden vuoden ajan. Rahoituskehys ehdotukseen sisältyy yleinen 35 % ilmasto- ja ympäristötavoite.

Maakohtaiset suositukset koskevat erityisesti finanssi- talous-, työllisyyspolitiikan aloja, joista suuri osa kuuluu kansalliseen toimivaltaan. Suositusten soveltamisalaa on laajennettu koskemaan myös mm. sosiaali- ja ilmasto- ja energiakysymyksiä.

Komission tarkoituksena olisi yhdenmukaistaa EU-rahoituksen tuloksellisuuden seuranta ottamalla käyttöön yhtenäinen menetelmä EU:n budjetin menojen seuraamiseksi ja toteutumisen valvomiseksi, samoin kuin vahvistaa tulostietojen raportointia ja rahoitusmahdollisuuksista tiedottamista. Tulosseurantajärjestelmässä vahvistettaisiin myös yhteiset säännöt nk. ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen noudattamiseksi kaikissa EU-ohjelmissa.

Suomen kanta

Suomi tukee komission esittämiä toimia oikeusvaltio- ja perusoikeusehdollisuuden vahvistamiseksi.

Suomi korostaa maakohtaisten suositusten ei-sitovaa luonnetta osana NRP-suunnitelmien laadintaa.

Suomi korostaa unionin ja jäsenvaltioiden välistä mahdollisimman selkeää toimivaltajakoa. Komission tavoin Suomi korostaa kunkin jäsenvaltion perustuslaillisten erityispiirteiden kunnioittamista rahoituskehyksen yhteydessä. Suomi kiinnittää tähän erityistä huomiota ja edellyttää tähän liittyvien yksityiskohtien selvittämistä neuvottelujen kuluessa.

Kunkin jäsenvaltion on jatkossakin kannettava vastuu omasta julkisesta taloudestaan.

Suomi suhtautuu avoimesti tulosperusteisuuden vahvistamiseen rahoituksen vaikuttavuuden parantamiseksi. Suomi katsoo, että etenkin jäsenvaltioille suoraan kohdistuvan rahoituksen tulosperusteisuus vahvistaisi EU-rahoituksen vaikuttavuutta sekä tehostaisi EU-varojen toimeenpanoa.

Suomelle on keskeistä, että tulevaan rahoituskehykseen ja siihen kytkeytyvään muuhunkin EU-rahoitukseen sovelletaan mahdollisimman vahvaa ja vähintäänkin nykyistä vastaavaa ehdollisuutta, kuten oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen kytkeytyvä ehdollisuus.

Tulosperusteisuuden osalta erityistä huomiota tulisi kiinnittää tavoitteiden mitattavuuteen ja prosessien läpinäkyvyyteen.

Suomen läpileikkaavana tavoitteena on, että EU-rahoituksen toimeenpanosta ja valvonasta johtuvaa hallinnollista taakkaa ja kustannuksia tulisi vähentää. Samalla Suomi korostaa unionin taloudellisten etujen tehokasta suojaamista EU-varojen käytön oikeasuhtaista valvontaa. Lisäksi korruption torjuntaan tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Suomi katsoo, että rahoituskehyksellä tulisi jatkossakin tukea EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamista komission esityksen mukaisesti.

Suomi tukee komission rahoituskehys ehdotuksen lähtökohtaa edistää sukupuolten tasa-arvoa.

Joustavuus

Komission tavoitteena on nykyistä joustavampi rahoituskehys, jotta tuleva rahoitus olisi paremmin hyödynnettävissä EU:n muuttuviin painopisteisiin ja mahdollisiin tuleviin kriiseihin. Toissijaisesti komissio on pyrkinyt päällekkäisyyksien poistamiseen, synergioiden luomiseen ja siten menojen vähentämiseen.

Komission ehdotuksessa esitetään joustavuuden lisäämistä usein eri toimin, kuten 1) laajempien ohjelmakokonaisuuksien avulla, jolloin rahoitusta olisi tehokkaammin uudelleen kohdennettavissa kokonaisuuden sisällä, 2) sisällyttämällä rahoitusohjelmiin enemmän ohjelmoimatonta rahoitusta, 3) kasvattamalla kehyksen ulkopuolista joustovälinettä ja 4) perustamalla erillinen kehyksen ulkopuolinen ja lainarahoitteinen kriisimekanismi, josta myönnettäisiin lainamuotoista rahoitustukea jäsenvaltioille.

Rahoituskehyksen ulkopuolella olevia avustusmuotoisia erityisrahoitusvälineitä vähennettäisiin ja niitä olisivat jatkossa edellä mainittu joustoväline sekä Ukraina-varaus, jolla rahoitettaisiin Ukrainalle annettavaa tukea. Joustovälineellä tuettaisiin ennakoiduttomia menoja, joita ei voida rahoittaa kehyksen enimmäismäärien rajoissa ja kun muita joustomahdollisuuksia ei ole käytettävissä.

Suomen kanta

Suomi tukee kehyksen rakenteen yksinkertaistamista ja rahoitusohjelmien määrän vähentämistä yhdistämällä politiikkasektoreita ja ohjelmia laajemmiksi kokonaisuuksiksi. Suomi korostaa, että yksinkertaistamisen tulee ulottua myös toimeenpanoon hallinnollista taakkaa välttämällä.

Suomi korostaa, että muuttuvassa toimintaympäristössä rahoituskehyksen joustavuutta tulisi lisätä, jotta kehyskauden aikana kyettäisiin oikea-aikaisesti ja tehokkaasti vastaamaan mahdollisiin kriiseihin ja muihin ennakoimattomiin tarpeisiin, mukaan lukien mahdollisten uusien painopisteiden rahoittaminen.

Suomi pitää myönteisenä komission esittämää joustavuuden lisäämistä rahoituskehyksen sisällä. Niin ikään rahoituskehyksen ulkopuolisten erityisrahoitusvälineiden määrän vähentäminen ja käytön yksinkertaistaminen olisi Suomen tavoitteiden mukaista.

Suomi kuitenkin korostaa, että em. toimet tulisi toteuttaa siten, että löydetään riittävä tasapaino yhtäältä joustavuuden ja toisaalta ennakoitavuuden ja kurinalaisen budjetoinnin periaatteen välillä.

Komissio esittää puolustusrahoitukseen ja Ukrainan tukemisen rahoitukseen useiden rahoitusvälineiden hyödyntämistä. Ohessa kuvataan ja otetaan kantaa puolustuksen ja Ukrainan tukemisen rahoitukseen, jotka ovat olleet Suomen keskeisiä ennakko vaikuttamisen painopisteitä.

Puolustus

Komission ehdotuksen mukaan tulevan rahoituskehityksen tulisi tukea Euroopan puolustusunionin perustamista. Puolustuksen vahvistamiseen liittyviä toimia ehdotetaan rahoitettavaksi Euroopan kilpailukykyrahastosta, NRP-suunnitelmista, ja sotilaallisen liikkuvuuden osalta Verkkojen Eurooppa -välineestä. Komissio ehdottaa puolustuksen ja avaruuden rahoituksen lähes viisinkertaistamista ja sotilaallisen liikkuvuuden rahoituksen kymmenkertaistamista verrattuna nykyiseen rahoituskehitykseen.

Kaksikäyttöisyys sisältyy vahvasti komission ehdotuksen eri osa-alueisiin.

Suomen kanta

Suomi tukee komission ehdotusta kasvattaa huomattavasti puolustusta tukevan rahoituksen määrää tulevassa rahoituskehityksessä.

Suomi on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Euroopan kokonaisturvallisuuden vahvistamiseksi.

Suomi pitää välttämättömänä Euroopan puolustuskyvyn nopeaa vahvistamista erityisesti Venäjän muodostamaan pitkäaikaiseen uhkaan vastaamiseksi.

Suomi tukee puolustusrahoitusratkaisuja, joilla tosiasiallisesti vahvistettaisiin Euroopan puolustusta. Suomen tavoitteena on, että tukea suunnataan nimenomaisesti itäisen etulinjan maille.

Ukrainan tuki

Komission ehdotuksen mukaan EU tulisi tukemaan Ukrainaa liittymisprosessista aina pitkän aikavälin jälleenrakennukseen saakka. Tähän tukeen sisältyisi sekä avustuksia että lainaa. Lainojen vakuutena toimisi rahoituskehityksen kokonaistason ja omien varojen välinen liikkumavara. Ukrainalle annettava tuki toimeenpantaisiin Globaali Eurooppa -järjestelyn maantieteellisen osion puitteissa. Tarpeiden laajuuden ja niihin liittyvien epävarmuuksien vuoksi rahoitus tulisi rahoituskehityksen ulkopuolisen ja sen enimmäismäärän ylittävstä erityisvarauksesta Ukrainalle, jonka enimmäisrahoitusosuus olisi 88,9 mrd. euroa.

Osana MFF-kokonaisuutta sovitaan myös Euroopan rauhanrahaston määrärahat, vaikka sen rahoitus on rahoituskehityksen ja omien varojen järjestelmän ulkopuolella. Komissio esittää rauhanrahaston määrärahasoksi yhteensä 27,1 miljardia euroa, joka on huomattavasti nykytasoa enemmän. Välinettä voitaisiin hyödyntää nykyiseen tapaan mm. Ukrainan sotilaallisen avun välilliseen kompensoimiseen jäsenvaltioille.

Suomen kanta

Hallitusohjelman mukaisesti Suomi sitoutuu voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja sen jälleerakentamista ja on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Ukrainan tukemiseksi.

Komission esittämä rahoituksen määrä ja malli, jossa Ukrainalle kohdennettava tuki kanavoitaisiin Globaali Eurooppa-välineen kautta, mutta rahoitus sijoitettaisiin kehyksen ulkopuoliseen erillisvaraukseen, vaikuttaa tarkoituksenmukaiselta.

Suomi tukee Euroopan rauhanrahaston koon kasvattamista ja korostaa sen merkitystä Ukrainan sotilaallisen tuen vahvistamisessa sekä sen roolia jäsenvaltioiden välisen taakanjaon tasapainottajana.

RAHOITUSKEHYKSEN PÄÄOTSAKKEET

OTSAKE 1:

Euroopan taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden, maatalouden ja maaseudun, kalatalouden ja merielinkeinojen vaurauden ja turvallisuuden rahasto

Komissio esittää otsakkeen rahoituksen kokonaismääräksi 946,4 mrd. euroa (+14 %). Tästä noin 698 mrd. euroa kohdennettaisiin ennakkoalokaatioiden mukaisesti jäsenvaltioiden NRP-suunnitelmiin. Maatalouden ja koheesiopolitiikan yhteinen rahoitusosuus olisi n. 668 mrd. euroa ja sisäasioiden rahaston osuus 30,6 mrd. euroa. Tämänhetkisen arvion mukaan maatalouden ja koheesion rahoitus vähenisi noin 11 % ja sisäasioiden rahoitus kasvaisi 167 %.

Komissio ehdottaa yhteisen maatalouspolitiikan tulotukeen nk. korvamerkittyä rahoitusta vähintään 263 mrd. euroa ja vastaavasti 405 mrd. euroa mm. koheesiorahoitukseen sekä muihin NRP-ohjelman toimiin ja erillistä noin 9 miljardin korvamerkintää Interreg-toimiin. Lisäksi NRP-suunnitelmiin sisältyisi enakkoon kohdentamattomia varoja yhteensä noin 64 mrd. euroa, jotka muodostaisivat joustovaran ennakoimattomiin tilanteisiin ja kriiseihin varautumiseksi.

Ensimmäinen otsake kattaisi jäsenmaille suoraan kohdennettavan rahoituksen. Nykyisin rahoituskehysessä erilliset yhteistä maatalouspolitiikkaa, koheesiopolitiikkaa ja sisäasioita koskevat rahastot koottaisiin yhteen uuteen rahastoon otsakkeen 1 sisällä. Tämä tarkoittaisi myös siirtymistä useista ohjelmista yhteen kansalliseen suunnitelmaan (NRPP, National and Regional Partnership Plan), joka ohjaisi rahaston kansallista toimeenpanoa. Komission tavoitteena on, että rahoitusta ohjattaisiin nykyistä tehokkaammin EU:n yhteisten prioriteettien toteuttamiseen.

Kunkin jäsenvaltion NRP-suunnitelma sovittaisiin yhteistyössä ao. jäsenvaltion ja komission kesken. Rahoitusta maksettaisiin jäsenvaltiokohtaisissa kansallisissa ja alueellisissa suunnitelmissa sovittuihin investointeihin ja uudistuksiin liittyvien tavoitteiden ja välitavoitteiden saavuttamisen pohjalta. Kansallisten suunnitelmien toimeenpanon seurantaan kytkeytyisi komission ehdottama parannettu tulosseurantajärjestelmä. Komission mukaan täten EU-rahoituksen seurantaa ja raportointia voitaisiin yksinkertaistaa ja hallinnollista taakkaa keventää.

Komission julkaiseman jäsenvaltiokohtaisen allokation mukaan Suomen NRP-suunnitelmien mukainen kokonaissaanto olisi 8,6 mrd. euroa, josta kohdennettaisiin 6,9 mrd. euroa yleisallokaationa. Tästä 4,4 mrd. euroa kohdennettaisiin maatalouden korvamerkittyihin tulotukeen. 1,4 mrd. euroa kohdennettaisiin sisäasioihin ja 2,6 mrd. euroa ensisijassa koheesioon ja muihin kansallisen ohjelman tarkoituksiin. Tämän pohjalta voidaan arvioida, että Suomen saanto arviolta kolminkertaistuisi sisäasioiden rahastojen osalta, mutta vähenisi maatalous- ja koheesiorahoituksen osalta lähes samassa suhteessa kuin mitä EU-tason rahoituksen tasoa em. politiikka-aloilla esitetään vähennettäväksi (arviolta noin 10-15 %).

Maatalous

Komission ehdotuksessa maatalous ja maaseutualueet olisivat yksi painopiste, sillä ne vahvistavat EU:n strategista riippumattomuutta, ruokaturvaa ja kestäväää kehitystä. Tukimuodot ja toimenpiteet pohjautuisivat tulevalla kaudella suuressa määrin nykyiseen.

Maatalouden rahoituksen rakennetta uudistettaisiin ja nykyisestä pilarirakenteesta luovuttaisiin. Maatalouden nykyisten suorien tukien ja tiettyjen viljelijöiden tulonmuodostukseen vaikuttavien muiden tulotukien ja korvausten rahoitus korvamerkittäisiin jäsenvaltiokohtaisissa suunnitelmissa. Tämä pitäisi sisällään maatalouden nykyisten suorien tukien ja tuotantosidonnaisten tukien lisäksi nykyisistä maaseuturahaston toimenpiteistä epäsuotuisten alueiden tuet, ympäristö- ja ilmastotoimet, riskienhallintavälineiden tukemisen, luonnonmukaisen tuotannon tuen, eläinten hyvinvointikorvaukset, nuorten viljelijöiden tuet ja investointituet, joita voidaan kohdentaa myös muihin maaseudun yrityksiin. Lisäksi maatalouden rahoituksen korvamerkintään sisältyisi osa yhteisen kalastuspolitiikan rahoituksesta.

Jatkossa maatalouden tulotuen ulkopuolella oleviin toimenpiteisiin jäsenmaat voisivat käyttää NRP-suunnitelmansa mukaista muuta rahoitusta. Lisäksi maatalous ja maaseutu voisivat saada rahoitusta myös kilpailukykyrahastosta sekä hyötyä tutkimusohjelmista.

Maatalouden alenevaan pinta-alatukeen, tuotantosidonnaisiin tukiin ja pienten tilojen tukijärjestelmään ei sisältyisi kansallista osarahoitusta. Nykyisen kauden mukaiset maaseudun kehittämisen maatalouteen liittyvät toimenpiteet, jotka sisältyisivät maataloudelle korvamerkittyyneen osuuteen, olisivat jatkossakin osarahoitteisia. Näiden toimien kansallinen osarahoitus olisi vähintään 30 %. Lisäksi kansallinen osarahoitus vaadittaisiin kuitenkin jatkossa joihinkin aiemmin kokonaan EU-rahoitteisiin toimenpiteisiin, kuten koulumaitotukeen.

Komission esityksen mukaan jäsenvaltioiden tulisi kohdentaa tukia niitä eniten tarvitseville; erityisesti nuorille ja uusille viljelijöille, naisille, perheviljelmille ja pienviljelijöille sekä viljelijöille, joilla on sekä kasvi- että eläintuotantoa tai jotka toimivat luonnonhaitta-alueilla. Tuki tulisi ensisijaisesti kohdistaa viljelijöille, jotka harjoittavat maataloustoimintaa ja edistävät aktiivisesti ruokaturvaa.

Ympäristö- ja ilmastotoimenpiteiden osalta rakennetta yksinkertaistetaan siten, että nykyiset ekojärjestelmät ja ympäristö- ja ilmastokorvaus yhdistetään. Viljelijöiden tulee noudattaa lisäksi kaikille pakollisia toimenpiteitä (vrt. nykyinen ehdollisuus).

Koheesio

Koheesiorahoituksen osalta merkittävimmät muutokset liittyisivät erityisesti rahoituksen nykyisestä varojenjakomenetelmästä luopumiseen ja siirtymiseen kustannusperusteisesta varojenjaosta tulospereusteisempaan malliin. Jatkossa koheesio- ja maatalousrahoitukselle olisi yksi yhteinen varojenjakomenetelmä.

Varojenjakomenetelmä ei sisältäisi koheesio- osalta entisenkaltaisia tilastoihin perustuvia kriteerejä. Menetelmä ei perustuisi alueiden saannon laskentaan, eikä se sisältäisi erilaista laskentaa alueluokkiin perustuen. Vähemmän kehittyneille alueille esitetään kuitenkin tiettyä vähimmäisosuutta koko rahoituspotista. Ehdotus uudeksi varojenjakokriteeristöksi ei sisällä Suomen liittymissopimukseen perustuvaa pohjoisten harvaan asuttujen alueiden (NSPA) erityisrahoitusta.

Sisäasiat

Muuttoliikkeeseen ja rajavalvontaan ehdotetaan yhteensä 53 mrd. euron rahoitusta (+166 %), josta 31 mrd. euroa kansalliseen suunnitelmaan ja 22 mrd. euroa komission harkinnan mukaan käytettävään ns. temaattiseen välineeseen. Sisäasioiden osalta komissio ehdottaa nykyisten

rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan tukivälineen (BMVI), turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston (AMIF) ja sisäisen turvallisuuden rahaston (ISF) jatkamista. Sisäasioiden rahastojen osalta komissio esittää myös uutta varojenjakokriteeriä, jossa huomioitaisiin erityisen suotuisasti Venäjän ja Valko-Venäjän raja.

Ehdotukseen sisältyy rahoitusta myös tietyille sisäasioiden alan virastoille; raja- ja merivartiovirasto Frontexille 10,5 mrd. euroa (+75 %) ja poliisiyhteistyövirasto Europolille 2,6 mrd. euroa (+71 %). Frontexin osalta komissio on arvioinut, että esitetty lisärahoitus ainoastaan turvaisi nykyisten resurssien ylläpidon.

Ehdotuksen muut osa-alueet

Jäsenvaltiokohtaiseen rahoitukseen tuotaisiin aiemmasta poiketen uutena painopisteenä puolustus ja lisäksi siitä voitaisiin rahoittaa kansallisia, jäsenvaltion sisäisiä, liikennehankkeita. Minimivelvoitetta rahoituksen kohdentamiselle liikenneinfrastruktuuriin ja siirtymään puhtaaseen ja digitaaliseen liikenteeseen ei ole määritetty, joten tältä osin ei voida myöskään arvioida liikennerahoituksen osuutta.

NRP-suunnitelmien rahoitukseen jätettäisiin myös ohjelmoimaton osa (25 %) joustavuuden lisäämiseksi sekä uusi 65 mrd. euron EU Facility -joustavuusväline, joka tarjoaisi lisäjoustavuutta ohjelman sisällä.

Joustavuusvälineessä yhdistettäisiin nykyisiä joustovaroja ja ennakoimattomiin menoihin varattuja varoja, kuten maatalouden varaus, EU:n solidaarisuusrahasto sekä sisäasianrahastojen kohdentamattomat temaattiset välineet yhdeksi välineeksi.

Komissio esittää, että NRP-suunnitelmiin sovellettaisiin 14 prosentin sosiaalista tavoitetta, jolla varoja ohjattaisiin Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoon ja tuettaisiin laadukkaita työpaikkoja, osaamisen kehittämistä, sosiaalista osallisuutta, kohtuuhintaista asumista sekä sosiaalista ja terveydenhoidon infrastruktuuria kaikissa jäsenvaltioissa. Lisäksi yleisestä 35 prosentin tavoitteesta poiketen ilmasto- ja ympäristömenojen tavoite NRP-suunnitelmissa olisi 43 prosenttia, josta voitaisiin komission päätöksellä jäsenvaltiokohtaisesti poiketa ylös- tai alaspäin.

Otsakkeen rahoitukseen sisältyisi rahoituskehyskauden 2021-2027 elpymisvälineen lainojen takaisinmaksuun ja korkokuluihin osoitettu 149,3 mrd. euroa.

Hallintomalli

Kansallisissa ohjelmissa olisi käytössä yhteinen hallinto, kuten nykyisissä koheesio- ja maatalousohjelmissa. Tämä voisi lisätä ennakoitavuutta, kun toimeenpanosta ja sen hallinnoinnista sovitaan tarkemmin asetuksessa. Komission ehdottama hallintorakenne edellyttäisi uudentyyppistä koordinaatiota kansallisella ja EU-tasolla ja mm. kansallisen koordinoivan viranomaisen nimeämistä.

Suomen kanta

Eri rahastoista laadittava yksi kansallinen suunnitelma voi edistää synergiaetujen saavuttamista eri politiikkatoimien kesken. Kansalliseen suunnitelmaan liittyvien lukuisien yksityiskohtien tarkoituksenmukaisuutta ja vaikutuksia tulee selvittää ja arvioida tarkemmin viimeistään varsinaisten säädösehdotusten käsittelyn yhteydessä.

Suomen keskeinen neuvottelutavoite on, että NRP-ohjelman sisällä riittävä joustavuus rahoituksen toimeenpanossa varmistettaisiin.

Suomi korostaa vakiintuneesti kansallisen osarahoituksen merkitystä EU-toimissa.

Suomi korostaa, että maataloutta on voitava harjoittaa kannattavalla tavalla unionin kaikissa jäsenvaltioissa. Suomi tavoittelee yhteisen maatalouspolitiikan osalta mahdollisimman korkeaa saantoa, sillä luonnonolosuhteet ovat Suomessa epäedulliset verrattuna muihin jäsenvaltioihin.

Suomen ensiarvion mukaan komission esittämä maatalouden nk. korvamerkitty rahoitus vaikuttaa riittämättömältä.

Jatkossa maaseudun kehittämistä edistäviin toimiin tulisi hyödyntää laaja-alaisesti rahoitusta, esimerkiksi hyödyntämällä myös kilpailukykyrahastoa ja Horisontti Eurooppa -ohjelmaa.

Suomen tavoitteiden mukaisesti komission ehdotuksessa korostuu ruoantuotannon turvaaminen myös huoltovarmuuden näkökulmasta.

Suomen tukee komission tavoitetta, että tukia kohdennettaisiin nykyistä vahvemmin aktiivisille tuottajille.

Suomi pitää tärkeänä edistää perheviljelmäpohjaista maataloutta osana tulevaa yhteistä maatalouspolitiikkaa.

Ennallistamistoimiin liittyen Suomi korostaa mahdollisuutta hyödyntää laaja-alaisesti eri välineitä ennallistamistoimien rahoitukseen.

Komission esittämä koheesiorahoituksen määrän vähentäminen olisi Suomen ennakkovaikuttamistavoitteiden mukaista, sillä alueellisen koheesion edetessä tarve EU:n yhteiselle koheesiorahoitukselle vähenee.

Suomi pitää keskeisenä, että rahoituskehyksessä huomioidaan Suomen itäisten ulkoraja-alueiden erityistilanne johtuen muuttuneesta turvallisuusympäristöstä ja sen välillisesti aiheuttamista sosioekonomisista haasteista.

Suomelle on keskeistä varmistaa, että komission ehdotuksessaan Suomelle esittämä rahoitusosuus sisäasioiden rahastoihin turvataan ja että sen toimeenpano olisi joustavaa ja raja-alueiden elinvoimaa tukevaa.

NPR-rahastoon sisältyvän rahoituksen osalta olisi tarpeen selvittää, mitä rahoituksen joustavalla käytöllä ja rahoituksen käytöllä eri asetusehdotuksissa asetettuihin tavoitteisiin tarkoitetaan.

Kokonaisturvallisuuden näkökulmasta Suomelle on keskeistä korostaa kaksikäyttö- ja puolustusulottuvuutta sekä alueiden elinvoimaa osana tulevan koheesiopolitiikan toimia.

Suomi korostaa jäsenvaltioiden ja unionin välistä toimivallan jakoa EU:n koheesiopolitiikan uudistamisessa eikä siten pidä perusteltuna asumispolitiikkaan tai kansalliseen sosiaaliturvaan liittyvien kysymysten kytkemistä siihen.

Suomi katsoo, että Suomen liittymissopimukseen perustuva, vakavista ja pysyivistä haitoista kärsivien pohjoisten harvaan asuttujen alueiden NSPA-erityisrahoitus tulisi turvata myös jatkossa.

Suomi katsoo, että muuttoliikkeen EU-rahoitusta painotettaisiin erityisesti rajaturvallisuuden vahvistamiseen, lisäksi muuttoliikkeen sisäiseen hallintaan sekä ulkoisen ulottuvuuden tarpeisiin, erityisesti palautusten tehostamiseen sekä innovatiivisten ratkaisujen kehittämiseen.

Suomi pitää tarkoituksenmukaisena, että tulevalla rahoituskehyskaudella muuttoliikkeen hallinnan rahoitusta olisi mahdollista hyödyntää monimuotoisesti rajaturvallisuusinvestointeihin.

Suomi tukee komission ehdotusta vahvistaa maaulkorajojen pituuden merkitystä varojenjakokriteerinä.

OTSAKE 2:

Eurooppalainen kilpailukykyrahasto sisältäen puolustustutkimuksen erityisohjelman ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelma

Komission esittää otsakkeen kokonaisrahoituksen määräksi 522,2 mrd. euroa (+132 %).

Kilpailukykyrahasto

Komissio esittää kilpailukykyrahaston määräksi 362,3 mrd. euroa (pl. Innovaatorahaston rahoitus).

Komissio ehdottaa uutta kilpailukykyrahastoa, jolla rahoitettaisiin useiden nykykehysten ohjelmien toimia kuten esimerkiksi esim. Horisontti Eurooppa, InvestEU, Digitaalinen Eurooppa, CEF-digirahoitus, Euroopan puolustusrahasto, tuleva Euroopan puolustusteollisuusohjelma EDIP, Euroopan avaruusohjelma, LIFE-ohjelma, EU4Health -ohjelma. Kilpailukykyrahastosta kohdennettava tuki voisi olla laina- tai avustusmuotoista, mutta myös nk. sekarahoitusta. Uuden kilpailukykyrahaston toimeenpanon osaksi tuotaisiin myös EU:n päästökauppatuloilla rahoitettava Innovaatorahasto.

Euroopan kilpailukykyrahastoon keskitettäisiin EU-takausmekanismit (lainat, riskipääoma, takaukset) yksityisten ja julkisten investointien tukemiseksi. Toimeenpanosta vastaisivat pääosin komission toteutuskumppanit, kuten Euroopan investointipankki (EIP)-ryhmä. Muita keskeisiä toteutuskumppaneita ovat etenkin kansainvälisten rahoituslaitokset sekä kansallisten kehityspankit.

Rahaston yleisenä tavoitteena olisi vahvistaa Euroopan kilpailukykyä, erityisesti strategisilla aloilla ja EU:lle kriittisissä teknologioissa koko rahoituksen elinkaaren ajan. Rahastolla olisi neljä politiikkaikkunaa; 1) puhdas siirtymä ja teollisuuden hiilestä irtaantuminen (58,7 mrd. euroa sisältää Innovaatorahasto-osuuden noin 35 miljardia euroa), 2) terveys, bioteknologia, maatalous ja biotalous (20 mrd. euroa), 3) digitaalinen johtoasema (48,5 mrd. euroa) sekä 4) resilienssi, turvallisuus, puolustusteollisuus ja avaruus (115,7 mrd. euroa).

Kilpailukykyrahaston tuella voitaisiin edistää investointeja tulevaisuuden kannalta keskeisiin murros-teknologioihin, kuten avaruusteknologiaan, tekoälyyn ja kvanttitekologiaan. Rahasto pyrkisi kokoaamaan yhteen EU:n tason investointikapasiteettia (kansallinen, EU, yksityinen), jotta strategisten teknologioiden skaalaamista, valmistusta ja käyttöönottoa voitaisiin nopeuttaa. Yhteiset ja yksinkertaistetut osallistumisäännöt nopeuttaisivat EU-rahoituksen hakemista, arviointia sekä hyödyntämistä erityisesti pienten yritysten osalta.

Rahastosta tuettaisiin myös julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia, Euroopan yhteistä etua koskevat tärkeät hankkeet (IPCEI) mukaan lukien. Lisäksi kilpailukykyrahastosta myönnettäisiin rahoitusta nk. kilpailukykyisinä saaneille strategisille projekteille.

Euroopan kilpailukykyrahastosta tuettaisiin puolustus-, turvallisuus- ja avaruusinvestointeja, mukaan lukien kyberturvallisuus. Tämän osalta komissio ehdottaa rahoituksen lisäämistä huomattavasti nykyiseen rahoituskehykseen verrattuna.

Puolustus ja avaruus esitetään yhdistettäväksi yhdeksi kokonaisuudeksi. Aiempi avaruushjelma on keskittynyt pääosin siviili- ja kaksikäyttöön tarkoitettujen järjestelmien rakentamiseen. Nyt painotusta siirrettäisiin sotilasjärjestelmien suuntaan. Komissio ehdottaa unionin avaruusjärjestelmien, erityisesti Galileo-, EGNOS-, Copernicus- ja IRIS²-järjestelmien, parantamisen jatkamista ja pyrkii kehittämään samalla uusia valmiuksia vastata kaksikäyttöhaasteisiin, mukaan lukien valtiollinen maanhavainnointipalvelu (EOGS) ja matalan kiertoradan paikannus-, navigointi- ja ajoituspalvelut.

Horisontti Eurooppa -ohjelma

Komission esittää ohjelman kokonaismääräksi 154,9 mrd. euroa, joka lähes kaksinkertaistaisi nykyisen rahoituksen.

Komissio ehdottaa pitkälti samantyyppistä ohjelmaa kuin nykykauden Horisontti Eurooppa ja se kytkeytyisi tiiviisti kilpailukykyrahastoon. Keskeisinä muutoksina ehdotetaan yhteisiä politiikkaikkunoita kilpailukykyrahaston kanssa, mikä mahdollistaisi innovaatioketjujen saumattoman tuen, sekä mahdollisuuden rahoittaa kaksikäyttöhankkeita tulevassa ohjelmassa. Ohjelman rahoitus pohjautuisi edelleen korkeaan laatuun ja avoimeen kilpailuun. Ohjelmaan sisältyisi kuitenkin edellä mainitusta poikkeavaa ns. widening -rahoitusta, reilun kolmen prosentin tasolla budjetista kuten jo nykyiselläänkin.

Verkkojen Eurooppa -ohjelma (ml. sotilaallinen liikkuvuus)

Komissio ehdottama rahoituksen kokonaismäärä on 72,3 mrd. euroa (+124 %).

Komission ehdotuksessa ohjelmaan sisältyisivät nykyiseen tapaan liikenteen, energian ohjelmakokonaisuudet, sekä ohjelman alle sisällytetty erillinen sotilaallisen liikkuvuuden rahoitusosuus. Ohjelmassa aiemmin mukana ollut CEF-digital sisällytettäisiin ehdotuksessa uuteen kilpailukykyrahastoon.

Liikenteen osalta painotus olisi rajat ylittävissä hankkeissa TEN-verkon ydin- ja laajennetun ydinverkon loppuun saattamiseksi sekä sotilaallisen liikkuvuuden kaksikäyttöhankkeissa, prioriteettihankkeissa eli hotspoteissa ja sotilaallisen liikkuvuuden käytävissä. Energian osalta tarkoitus olisi investoida rajat ylittäviin siirtoyhteyksiin, sähköverkkoihin sekä uusiutuviin energialähteisiin ja näin parantaa häiriönsietokykyä, turvallisuutta ja ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Komissio esittää kuten nykyiselläänkin kaikkien jäsenvaltioiden sotilaallisen liikkuvuuden hankkeisiin 50 % kansallista osarahoitusta. Muihin CEF-liikennehankkeisiin komissio esittää erisuuruisia kansallisia osarahoitusosuuksia riippuen mm. jäsenvaltioiden BKT:sta.

Erasmus+ -ohjelma

Komissio ehdottaa Erasmus-ohjelman kokonaisrahoituksen määräksi 36,2 mrd. euroa (+30 %), mutta rakenteen ja painopisteiden merkittävää uudistamista. Ehdotuksen mukaan ohjelma toimeenpanisi aiempaa laajemmin unionin politiikka-aloitteita.

Unionin pelastuspalvelumekanismi

Komissio ehdottaa Unionin pelastuspalvelumekanismen rahoitukseen 9,5 mrd. euroa (+332 %). Pelastuspalvelumekanismen soveltamisala laajenisi kattamaan entistä monipuolisemmin erilaiset uhat, mukaan lukien hybridiuhat, kriittisen infrastruktuurin häiriöihin liittyvät turvallisuusriskit ja se ottaisi käyttöön koko yhteiskunnan kattavan lähestymistavan. Ehdotuksen keskeinen uudistus olisi uuden poikisektoraalisen varautumiskerroksen (cross-sectoral preparedness layer) perustaminen sekä terveys-turvallisuustoimien rahoituksen integroiminen osaksi pelastuspalvelumekanismia.

Suomen kanta

Suomi tukee komission ehdotusta kasvattaa kilpailukykyrahoitusta merkittävästi.

Suomi pitää oikeana lähtökohtana komission ehdotusta kilpailukykyä tukevien ohjelmien yhdistämiseksi yhdeksi laajaksi kokonaisuudeksi. Suomi pitää myös tarkoituksenmukaisena, että kilpailukyvyn vahvistamiseksi voitaisiin tarjota monimuotoista tukea, kuten avustuksia ja lainoja sekä niin kutsuttua sekamuotoista rahoitusta hankkeiden eri vaiheissa.

Suomi korostaa erityisesti rahoitustakausten merkitystä riittävän yksityisen rahoituksen vipuvaikutuksen aikaansaamiseksi.

Suomi katsoo, että puolustus- ja kaksikäyttötarkoituksiin kohdennettavan rahoituksen merkitystä tulisi painottaa laajasti kilpailukykyrahoituksessa. Suomi tukee komission tavoitetta yksinkertaistaa menettelyjä etenkin pk-yritysten rahoituksen saatavuuden näkökulmasta.

Suomi katsoo, että komission esitys tutkimus-, kehitys-, ja innovaatorahoituksen määrän kasvattamiseksi on kannatettava.

Suomelle on ensisijaista, että tutkimus-, kehitys-, ja innovaatorahoituksen säilyminen avoimeen kilpailuun ja korkeaan laatuun perustuvana EU-rahoituksena turvataan.

Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ohella avoimen kilpailun ja hankkeiden korkean laadun tulisi olla lähtökohtana myös kilpailukykyrahaston rahoitukselle.

Suomi tukee komission ehdotuksen lähtökohtaa tukea kilpailukyvyn kannalta keskeisiä hankkeita tarvittaessa perustutkimuksesta aina markkinoille pääsyyn saakka. Suomi kiinnittää huomiota lukuisiin yksityiskohtiin, joita tulee selventää neuvottelujen kuluessa.

Suomi pitää muun muassa tekoälyratkaisuja, suurteho- ja kvanttilaskentaa, siruteknologiaa sekä 6G-teknologiaa keskeisinä murrosteknologioina, joita tulisi tukea tulevassa rahoituksessa. Tähän kytkeytyen EU-rahoituksen kohdentamisessa tulisi huomioida myös EU:n digitaalisen infrastruktuurin kehittämiseen ja kyberturvallisuuteen liittyviä tarpeita. EU:n rahoituksella tulisi myös vahvistaa ja edelleen kehittää EU:n globaalia johtajuutta kierto- ja biotaloudessa sekä biopohjaisissa ratkaisuissa.

Suomi korostaa ruokaan, luonnonvaroihin, ilmastoon ja ympäristöasioihin liittyvän tutkimuksen merkitystä osana kilpailukyvyn ja kestäväen bio- ja kiertotalouden edistämistä EU:ssa.

Suomi pitää perusteltuna rahoituksen lisäämistä puhtaaseen siirtymään EU:n kilpailukyvyn ja omavaraisuuden vahvistamiseksi.

Suomi pitää myös oikeansuuntaisina esityksiä investointien lisäämiseksi etenkin osajien liikkuvuuteen (Erasmus+), mutta myös koulutukseen, luoviin aloihin, demokratiaan ja eurooppalaisiin arvoihin ja tunnistaa näiden merkityksen kilpailukyvyllä ja kokonaisturvallisuudelle.

Suomi tukee komission ehdotusta kasvattaa puolustuksen (ml. sotilaallinen liikkuvuus), kriisivarautumisen ja rajaturvallisuuden rahoituksen osuutta tulevassa rahoituskehityksessä.

Suomi pitää tarkoituksenmukaisena puolustustutkimuksen ja -kehittämisen sisällyttämistä osaksi tulevaa kilpailukykyrahoituksen kokonaisuutta. Suomi tukee komission ehdotusta avaruuden ja puolustusasioiden kokoamista yhdeksi kokonaisuudeksi. Yksityiskohtaisempi kannanmuodostus edellyttää muun muassa rahoituksen keskinäisen kohdentamisen yksityiskohtaisempaa tarkastelua ja arviointia.

Suomi katsoo, että Euroopan liikenneinfrastruktuurin olisi jatkossa edistettävä entistä tehokkaammin liikenneverkon kaksikäyttöisyyttä, edistäen unionin kokonaisturvallisuutta, erityisesti sotilaallista liikkuvuutta. Rahoituksessa tulisi huomioida Suomen saavutettavuuteen ja asemaan EU:n ulkorajavaltiona liittyvät erityishaasteet.

Suomelle on keskeistä, että sotilaallisen liikkuvuuden rahoitusta kohdennettaisiin Euroopan turvallisuuden ja puolustuksen kannalta kriittisiin kohteisiin, etenkin itäisen etulinjan maille.

Suomelle on erittäin tärkeää, että tulevalla rahoituksella voitaisiin vastata mahdollisimman laajasti sekä sotilaallisen liikkuvuuden kansallisiin että rajat ylittäviin tarpeisiin yhteisellä ja nyt esitettyä korkeammalla EU-rahoitusosuudella. Tämän lisäksi Suomen tavoitteena on, että myös muihin kuin sotilaallisen liikkuvuuden liikennehankkeisiin sovellettaisiin yhtä, yhtenäistä EU-rahoitusosuutta.

Sotilaallisen liikkuvuuden osalta Suomen keskeisin tavoite on, että tulevaa rahoitusta voitaisiin kohdentaa siirtymään yleiseurooppalaiseen raideleveyteen.

Liittyen kilpailukykyrahoitukseen Suomi tunnistaa kansallisten, maansisäisten verkkojen kehittämisen merkityksen Euroopan kilpailukyvyille, mutta korostaa rahoituksen markkinaehtoisuutta.

Varautumisen osalta Suomi katsoo, että EU-rahoitusta tulisi olla mahdollista kohdentaa jäsenvaltioiden varautumistoimiin nykyistä laajemmin huomioiden kuitenkin jäsenvaltioiden ensisijainen toimivalta asiassa. Suomi kiinnittää erityistä huomiota EU-rahoituksella saavutettavaan Euroopan laajuiseen lisäarvoon varautumisen osalta, ml. nykyisen resceU-tyyppisen välineen jatkuvuuden turvaamiseen.

OTSAKE 3:

Globaali Eurooppa -väline

Komissio ehdottama rahoituksen kokonaismäärä on 190 mrd. euroa (+56 %).

Komissio ehdottaa EU:n ulkosuhderahoituksen (nykyinen naapuruus-, kehitys- ja yhteistyöväline, NDICI), EU-jäsenyyttä valmistelevan rahoituksen (nykyinen IPA III) ja Länsi-Balkanin tukivälineen sekä humanitaarisen avun välineen yhdistämistä yhdeksi EU:n ulkosuhderahoituksen kokonaismääräksi. Tavoitteena olisi ulkosuhderahoituksen yksinkertaistaminen ja joustavoittaminen niin, että EU pystyy vastaamaan aiempaa paremmin muuttuvan geopoliittisen toimintaympäristön haasteisiin. Välineellä pyritäisiin strategisempaan ja vaikuttavampaan sekä arvopohjaiseen lähestymistapaan laajentumisessa ja kumppanuuksissa EU:n keskeisten etujen edistämiseksi.

Rahoituksen joustavuudella vastattaisiin nykyistä paremmin hakijamaiden tarpeisiin ja luotaisiin ”siltaa” tulevien uusien jäsenmaiden huomioimiseen, vaikka uudessa kehityksessä ei suoraan valmistautakaan uusien jäsenmaiden liittymiseen unioniin.

Globaali Eurooppa -väline painottaisi ulkoisen ja sisäisten politiikkojen ja välineiden johdonmukaisuutta ja täydentävyyttä. Tavoitteena olisi aiempaa voimakkaammin samanaikaisesti sekä edistää unionin periaatteellisia ja strategisia intressejä että kestävä kehitys kumppanimaisissa. Välineen tulisi myös luoda kasvavia talous- ja kauppamahdollisuuksia ja toimia synergiassa kilpailukykyrahas- ton kanssa. Globaali Eurooppa -väline edistäisi suoraan EU:n kilpailukykyä, taloudellista turvallisuutta ja strategista autonomiaa.

Ehdotuksella pyritään suurempaan joustavuuteen muun muassa menotavoitteiden (esim. ilmasto, muuttoliike, inhimillinen kehitys) poistamisella ja vähimmäismäärien korvaamisella suuntaa-antavilla määrärahoilla. Kumppanuuksien kehittämisessä painotettaisiin mahdollisuutta niiden räätälöimiseen sekä EU:n että kumppanimaan intressit huomioiden. Ehdotuksessa esitetään myös ehdollisuuden lisäämistä esimerkiksi laajentumisrahoituksessa ja se sitoisi rahoituksen kolmansille maille aiempaa tiukemmin yhteistyöhön mm. takaisinottokysymyksissä.

Ukrainan rahoitustuki luettaisiin kehyksen ulkopuoliseksi rahoitukseksi (Ukraina-varaus 88,9 mrd. euroa), mutta rahoitus kohdistettaisiin Ukrainalle Globaali Eurooppa -ohjelman kautta. Komissio ehdottaa, että Ukrainaa voitaisiin tukea sekä avustuksin että lainamuotoisesti.

Suomen kanta

Suomi pitää tarkoituksenmukaisena yhtenäistä välinettä unionin globaalille toiminnalle. Rahoituksen keskittäminen yhteen kooltaan suurempaan välineeseen lisääisi joustavuutta, joka on keskeistä nykyisessä muuttuvassa toimintaympäristössä.

Suomi tukee komission tavoitetta vahvistaa Globaali Eurooppa -välineen toimin EU:n sisäisen ja ulkoisen toiminnan yhteyttä ja täten edelleen vahvistaa EU:n kilpailukykyä, taloudellista turvallisuutta ja strategista autonomiaa. Lisäksi tulisi varmistaa, että Globaali Eurooppa -väline tukee myös unionin turvallisuutta ja muuttoliikkeen ulkoista ulottuvuutta koskevia tavoitteita.

Suomi pitää hyvänä, että Globaali Eurooppa -väline mahdollistaa räätälöityjen kumppanuuksien luomisen kolmansien maiden kanssa.

Suomi tukee tavoitetta tarjota riittävää rahoitusta EU:n ehdokas- ja potentiaalisille ehdokasmaille, jotta EU:lla olisi nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa paremmat edellytykset tukea niiden EU-lähentymistä ja sen edellyttämiä uudistuksia.

Suomi tukee laajentumisrahoituksen ehdollisuuden vahvistamista.

OTSAKE 4:

Hallinto

Komissio ehdottama rahoituksen kokonaismäärä on 104,4 mrd. euroa (+21 %).

Komissio ehdottaa EU:n toimielinten hallintomenojen kasvattamista noin 21 prosenttia lisäämällä virkojen lukumäärää sekä kasvattamalla määrärahoja arvioitua tarvetta vastaaviksi. Komissio katsoo, että aiempina rahoituskehyskausina toimeenpannut henkilöstösäästöt ja hallintomenojen kasvun rajoittaminen ovat aiheuttaneet toimielinten kapasiteettiin vajuusta, joka vaatisi oikaisua. Samalla uudet aloitteet ja tehtävät edellyttäisivät lisäresursseja. Esitys sisältää 2500 uutta pysyvää virkaa EU:n toimielimille tulevan kehyskauden ensimmäisten vuosien aikana. Esitys tarkoittaisi noin 7 prosentin lisäystä EU:n toimielinten pysyviin virkoihin vuoden 2025 tasoon verrattuna. Komissio perustelee muihin kuin palkkoihin liittyvien määrärahojen kasvattamista erityisesti kustannuksilla, joita aiheutuu eri toimielinten merkittävistä kiinteistöhankkeista, tietotekniikkainvestoinneista mukaan lukien kyberturvallisuus sekä Euroopan ulkosuhdehallinnon edustustojen toiminnan jatkuvuuden varmistamisesta.

Suomen kanta

Suomi suhtautuu kielteisesti komission ehdotukseen EU:n toimielinten pysyvien virkojen määrän huomattavasta lisäämisestä ja siitä seuraavasta hallintomenojen merkittävästä kasvusta. EU:n toimielinten ja virastojen hallintomenojen taso sekä henkilöstömäärä on pidettävä maltillisena.

RAHOITUSKEHYS EHDOTUKSEN TULO PUOLI

Omat varat

Komissio ehdottaa muutoksia nykyisiin omiin varoihin ja omien varojen enimmäismääriin, ehdotuksia uusiksi omiksi varoiksi sekä ehdotuksen uuden kriisimekanismin luomiseksi. Komission ehdotuksessa omien varojen järjestelmä koostuisi osaksi edelleen tullimaksuista (ns. perinteiset omat varat), ALV-varasta, kierrättämättömään muovipakkausjätteeseen perustuvasta maksuosuudesta ja BKTL-varasta. Näiden osalta keskeisenä muutoksena olisi, ettei niihin enää sisältyisi nykyisiä Suomen EU-maksuja kasvattavia tasausmekanismeja tai mukautuksia, kuten esim. maksualennuksia. Tähän asti rahoituskehys sopua ei kuitenkaan ole syntynyt ilman suurimmille nettomaksajille myönnettäviä maksualennuksia.

Komissio ehdottaa lisäksi tullien kantopalkkiota alennettavan nykyisestä 25 prosentista 10 prosenttiin sekä kierrättämättömään muovipakkausjätteeseen sovellettavan määräytymisperusteen nostamista 0,8 euroa / kg tasolta 1 euroon / kg tasolle ja sitomista inflaatioon. Näiden muutosten arvioidaan alennettavan Suomen EU-maksuja.

Omien varojen enimmäismääriä ehdotetaan kasvatettavan maksujen osalta 1,75 prosenttiin BKTL:sta, nykyisestä 1,40 prosenttia BKTL:sta ja sitoumusten osalta 1,81 prosenttiin BKTL:sta nykyisestä 1,46 prosenttia BKTL:sta.

Uusiksi omiksi varoiksi esitetään jo aiemmin ehdotettuja EU:n päästöoikeuksien huutokauppatuloihin perustuvaa nk. ETS 1 -omaa varaa ja hiilirajamekanismiin (CBAM) perustuvaa omaa varaa. Sen sijaan aiemmin ehdotettua ETS 2 -tuloihin perustuvaa omaa varaa ei enää esitetä.

Edellä mainittujen lisäksi komissio ehdottaa nyt kokonaan uusiksi omiksi varoiksi keräämättömään elektroniikkajätteeseen perustuvaa omaa varaa (e-waste), tupakkatuotteiden valmisteveroon perustuvaa omaa varaa (Tobacco Excise Duty Own Resource TEDOR) ja yli 100 miljoonan euron liikevaihdon yritysten maksuihin perustuvaa uutta omaa varaa (Corporate Resource for Europe, CORE), joka koskisi sekä EU:n yrityksiä että EU-alueella pysyvän toimipaikan omaavia kolmansien maiden yrityksiä.

Uusien omien varojen kokonaisvaikutuksia Suomen EU-maksuihin ei ole vielä mahdollista arvioida luotettavasti käytettävissä olevilla tiedoilla.

Suomen kanta

Suomen tavoitteena on, että omien varojen järjestelmän tulee olla yksinkertainen, läpinäkyvä, oikeudenmukainen ja hallinnollisesti kustannustehokas. Sen tulee tarjota riittävät ja vakaat resurssit EU:n toiminnan rahoittamiseksi.

Hallitusohjelman mukaisesti EU:n omien varojen järjestelmän kehittäminen ei saa aiheuttaa suhteellista lisäkustannusta Suomelle.

Suomi korostaa kansallista toimivaltaa verotuskysymyksissä. Suomi suhtautuu erittäin kriittisesti veroluonteisiin uusiin omien varojen ehdotuksiin.

Suomi kiinnittää erityistä huomiota EU-maksujen tasoon entistä haastavammassa julkisen talouden tilanteessaan.

Suomi kiinnittää huomiota siihen, että mahdollisilla uusilla omilla varoilla tulisi saavuttaa aitoa EU-tason lisäarvoa sen sijaan, että ratkaisulla käytännössä siirrettäisiin varoja kansallisista budjeteista EU:n budjettiin.

Suomi tarkastelee komission esityksiä uusiksi omiksi varoiksi ja niiden vaikutuksia Suomen maksuihin selvitetään pikaisesti.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Tiedonanto ei ole oikeudellisesti sitova, eikä sillä ole oikeusperustaa.

Rahoituskehukseen liittyvien säädösehdotusten oikeusperustat arvioidaan erikseen niistä myöhemmin annettavissa U-kirjelmissä.

Keskeisimpien säädösten osalta voidaan kuitenkin jo tässä vaiheessa todeta, että SEUT 312 artiklan mukaan monivuotisen rahoituskehysasetuksen hyväksyminen edellyttää neuvoston yksimielisyyttä ja Euroopan parlamentin jäsentensä enemmistöllä antamaa hyväksyntää. Päätös unionin omista varoista edellyttää puolestaan SEUT 311 artiklan mukaan neuvoston yksimielisyyttä ja kaikkien jäsenvaltioiden kansallisia ratifiointeja.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Monivuotista rahoituskehystä koskevaan asetukseen ja omia varoja koskevaan päätökseen sovelletaan erityistä lainsäätämisyjärjestystä, jossa neuvosto on ainoa lainsäätävä.

Kun neuvosto on päässyt yksimielisyyteen monivuotisesta rahoituskehyksestä, tarvitaan asialle vielä Euroopan parlamentin hyväksyntä. Parlamentti voi joko hyväksyä tai hylätä ehdotuksen, mutta ei voi esittää siihen tarkistuksia.

Euroopan parlamentti linjasi prioriteettejaan tulevaan monivuotiseen rahoituskehykseen 7.5.2025 hyväksymässään päätöslauselmassa (P10_TA(2025)0090). Komissio esitteli ehdotuksensa parlamentin budjettivaliokunnalle 16.7.2025.

Parlamentin yhteisesittelijöinä toimivat tällä hetkellä monivuotisen rahoituskehyn osalta Siegfried Mureşan (EPP, Romania) ja Carla Tavares (S&D, Portugali) ja omien varojen osalta Sandra Gómez López (S&D, Espanja) ja Danuše Nerudová (EPP, Tšekki).

Kansallinen valmistelu

MFF-johtoryhmä; Kokous 4.9.2025

Eduskuntakäsittely

EU:n tulevaa monivuotista rahoituskehystä koskevista ensimmäisistä ennakkovaikuttamiskannoista annettiin eduskunnalle selvitys E-kirjeellä E 31/2024 vp. Selvitystä täydennettiin ja tarkennettiin E-jatkokirjeellä EJ 2/2025 vp. Suuri valiokunta antoi selvityksistä lausunnot SuVL 5/2024 vp ja SuVL 6/2025 vp.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Rahoituskehukseen liittyvien säädösehdotusten suhdetta kansalliseen lainsäädäntöön ja Ahvenanmaan arvioidaan erikseen niistä myöhemmin annettavissa U-kirjelmissä. Valmistelun yhteydessä Ahvenanmaan maakunnan hallitus on tuonut esiin, että perustuslaillisiin erityispiirteisiin, joiden

kunnioittamista niin komissio kuin Suomi rahoituskehysten yhteydessä korostavat, kuuluvat myös itsehallintoalueet, kuten Suomen itsehallintoalue Ahvenanmaa, jonka toimivaltuuksia on kunnioitettava.

Taloudelliset vaikutukset

Käytettävissä olevien tietojen perusteella ei voida luotettavasti arvioida ehdotuksen vaikutuksia Suomen kokonaissaantoihin. Ehdotettu korkea kehystaso huomioiden Suomen EU-maksut kasvaisivat kokonaisuudessaan noin 4,4 miljardilla eurolla tulevilla kehyskaudella, nykyisestä noin 17,8 miljardin euron tasosta. Tämä tarkoittaisi käyvin hinnoin noin 7,4 miljardin euron lisäystä kansallisesta talousarviosta maksettaviin EU-maksuihin rahoituskehysten aikana. Maksujen kasvuun liittyy epävarmuuksia, sillä omien varojen järjestelmään ehdotettujen muutosten kaikkia mahdollisia vaikutuksia ei ole vielä mahdollista arvioida. Arvioita tarkennetaan myöhemmin asian jatkovalmistelussa.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Valkoinen kirja EU:n petostentorjuntajärjestelmän tarkastelusta (COM(2025) 546 final) täydentää komission rahoituskehys ehdotuksia. Tavoitteena on vahvistaa petostentorjunnan rakennetta tulevan rahoituskehysten toimeenpanoa ajatellen. Komission on tarkoitus antaa vuonna 2026 asiasta tiedonanto sekä mahdollisia säädösehdotuksia.

Asiakirjat

COM(2025) 570 final/2

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

EU-asioiden alivaltiosihteeri Satu Keskinen, VNK

EU-erityisasiantuntija Eeva Kaunismaa, VNK

Budjettineuvos Vesa Kulmala, VM

Neuvotteleva virkamies Miika Grönholm, VM

VAHVA-tunnus

EU/852/2025

Liitteet

Liite 1 Alustava rahoituskehysvertailu 2021-2027 vrs. 2028-2034

Liite 2 Komission ehdottamien uusien omien varojen tuottoarvio 2028-2034

Viite